

טיפים ללומדי הדף-היומי
מיום א' ערב יום כיפור, עד חג הסוכות תש"ע
על פי הספר: "שיעורים בהגדות חז"ל"
של הרב חנוך גבהרד
מסכת בבא-בתרא מדף ל"ז עד דף מ"ג
קובץ מספר 016

וכל תכונות הנפש נערכות למסדר-משמעת למקצבים שמקציבה שעת לימוד התורה.

מסכת בבא בתרא דף לז/א

קנה אילנות וחצי קרקע

"חצי - לאו דווקא, אלא הצריך לאילנות" (רשב"ם). זהו כלל ש"חצי" אינו חמישים אחוז, אלא קצת. על הנאמר: "חצי היקיעה העדפת תסרח על אחרי המשפך" (שמות כה/ב), כתב רבי אברהם אבן עזרא: "יש חצי שהוא בדרך קירוב, כמו: 'וחצי שבט המנשה'."

יש לכך הרבה מאד הוכחות במקרא, במשנה ובתלמוד. די לנו להצביע על המושג: "חצי שיעור" או מכירים אותו בעיקר מהצד השלילי: "חצי שיעור אסור מהתורה", וכשאסור לאכול 'רביעית' או 'כזית' של חלב או דם, נבלה או טריפה, גם עשרים אחוז מזה אסור וגם חמישה אחוז אסור. לכלל זה יש גם צד חיובי, כשאין כזית מצה, או שאי אפשר לאכול כזית, יש מצווה בחצי ובעשירית של כזית.

מאידך יש מקרים בהם החצי הוא בדיוק, כגון הנאמר: "כל קבוע - כמחצה על מחצה" (כתובות טו/א), שם זה לא "בערך חצי", אלא "בדיוק חצי"! מי שחמישים אחוז מדויק ממנו נמצא במקום כלשהו, זה אמנם עדיין אינו נחשב שהוא לגמרי שם, אבל זה גם לא יכול להחשב שהוא לגמרי לא שם, שהרי יש לו שם נציגות שאינה פחותה מהחלק שאינו שם.

לכן מי שנבחן וקיבל תוצאה חמש, זה ציון גרוע! ממילא כשהמבחן שלו הוא: "האם אתה נמצא בצד הנכון?" והתוצאה היט חמש, זו אינה יכולה להיות תוצאה גרועה, כי גם על השאלה "האם אתה נמצא בצד הלא נכון?" תהיה התוצאה "חמש"! כלומר: הוא לא נמצא בצד הגרוע!

כלפי מה הדברים אמורים?

לומדי הדף-היומי אינם משקיעים אמנם בזאת את כל שעות היממה, וגם לא את רוב השעות, אבל הקביעות הסדירה מגדירה להם מעמד של "קבוע", שהוא מחצה על מחצה!

זה עדיין אינו הכל, קיים כלל: "מחצה הוא כמו רוב" (פסחים מט/א). זו אינה הלצה, שהרי בצד המנוגד גם כן אין רוב לבטל את המחצה! הרי שהנמצא בחצי הדבר, תלוי בו לגמרי.

אין אנו עסוקים כאן בהענקת תארי-כבוד ותעודות-הוקרה, אלא בהגדרת האישיות המהותית.

כל מי שקובע לעצמו סדר של "בל-יעבור", כל שאר שעות היממה נאלצות לפעול על פי המקצב שקובעת הקביעות, ואף על פי שבקרקע "מחצה - לאו דווקא", בלומדי התורה "מחצה - דווקא ודווקא",

מסכת בבא בתרא דף לז/א

מוכר - בעין יפה הוא מוכר

פעם היה עולם נורמלי, הבריות ראו את השוק בעין חיובית, איש אמנם לא רצה לשוב לביתו ריקם, אלא כל אחד נשא עיניו סביב וחיפש - למי אפשר להועיל, וכמובן גם לקבל תועלת, באופן שהעומד מולו ישמח להעניק.

העושה והמירמה לא היו חלק מהשוק, אלה הגיעו מהמזנבים אשר בשוליים.

אין הכוונה לשודד במצח נחושה, אלא למתעסקים בחישובי רווח חד-צדדיים, שהם רק לטובת זה משלם להם על הרעיון. משלמים ליצרן הכרטיס שמתפורר ברטיבות, גשם וזעה, והופך להיות בלתי שימושי, או להוגה הרעיון להדביק את התווית בצד ההפוך של חפיסת הגפרורים, כדי שעם הבדיקה ישפכו כולם, והקונה יצטרך לקחת עוד אחת, וכן שאר דרכי הערמה המאלצים לקנות יותר ממה שהלקוח צריך.

כיום מכנים זאת "כלכלה נבונה!"

בטרם "פסו אמונים מבני אדם" (תהילים יב/ב), היתה משמעות למושג: "משא ומתן", או "נושא ונותן" המופיע בחז"ל פעמים רבות.

הבה ננתח את צמד המילים: "נושא", מה הוא נושא? סחורה! ומה הוא עושה בה? "נותן".

החכמים לא דיברו על "נותן ולוקח", או "נושא ומביא". אלא רק על זה שיוצא לשוק כדי לתת. שם הוא פוגש עוד מישהו שהגיע כדי לתת, ושניהם באים אל סיפוקם המלא, כשכל אחד מהם זוכה להעניק לזולת את מה שהוא זקוק לו.

על זה משבחים אנו את הקב"ה: "בִּזְרָא נְפֹשׁוֹת רַבּוֹת וְחֶסְרוֹן... לְהַחֲיוֹת בָּהֶם נֶפֶשׁ בְּלִיָּהּ. לְכָל אֶחָד יֵשׁ אִישׁוֹ חֶסְרוֹן שֶׁהַזּוֹלָת מְסוּגֵל לְהַשְׁלִים. הָאֶחָד זָקוּק לְנַעֲלִים, הָאֶחָד זָקוּק לְרוּפָא שִׁינִים וְכֵן הַלְּאֵה. לֹא יִתְכֵן שְׂאִישׁ אֶחָד לְבַדּוֹ יַעֲשֶׂה לְעַצְמוֹ אֶת כָּל הַמְּלָאכּוֹת (ראה ברכות נח/א: "כמה יגע אדם הראשון")."

בין נותני שירות יכולה להתפתח צרות-עין שכל אחד יחשוב: "אני יכול להתעשר מהזקוקים לי".

החכמים ציינו שבדרך הטבע אין כזה חשש, כי "מוכר - בעין יפה הוא מוכר".

נכון שהוא אינו מוכן להעניק את הקרקע ללא תמורה, אבל הוא יותר ישמח לשמוע שהקרקע שלו מניבה פרי, מאשר יהיה שמח אם יקבל סכום הגון יותר, והקרקע תישאר שוממה.

אין צורך להרחיק לעומק ההיסטוריה, הזוכרים את בני הדור הקודם מעידים בפה מלא שכך נראה השוק.

הזקנים הללו נאנחו בנוסטלגיה על גודל האמונה ההדדית שהיתה בדור הקודם, וציינו שהם זוכרים שבפי זקניהם היו סיפורי הוד של יושר ואהבה. מאחר ואין כאן תיאור על צדיקים מופלגים, אלא על פשוטי-העם, הרי שזו תכונה טבעית ולא פרי עבודה מוסרית, הרי שדווקא אנשי התככים הם אלה שחיספסו את עצמם באופן לא טבעי, וממילא יותר קל להיות ישר מאשר להיות עיקש ופתלתול, כנאמר: "עֲשֵׂה הַאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יֶשֶׁר" (קהלת ז/כט).

מסכת בבא בתרא דף לז/ב

האי מאן דזבין דיקלא, זבין עד תהומא.

"הקונה יכול לחפור אפילו אלף אמה" (רשב"ם).

יתכן שמאמר זה הובא בתלמוד בשם חכמי נהרדעא אשר בארץ בבל, כדי שלא נחשוב שזו גוזמא בעלמא, מה יש לחפש כל כך בעומק? חומרי הדשן של האדמה אינם אלא בשנים שלושה טפחים, קצת יותר עמוק אפשר למצוא אבידה ששקעה בעומק של טפח או שנים מתחת מה שחופרת המחרשה. עוד עשרה או עשרים טפחים אפשר למצוא מטמון שמישהו החביא בימי קדם. אבל מתחת חמישים טפחים יש רק אדמה סטרילית וחסרת ערך או סלעים. מה זה "אלף אמה"?

בארץ בבל יש אוצרות בבטן האדמה!

כל מתי המבול נצטללו לשם (שבת קיג/ב).

שהייה כה ממושכת במי-גפרית רותחים של המבול שינתה את מרקם השומנים והחלבונים בגוויותיהם של כל בעלי החיים השוקעים שם, וזהו כנראה אחד המקורות של הנפט, הנמצא שם בשפע.

באוצרות טבע נוספים משופעת ארץ בבל, שלא הגיעו שמה במקרה, אלא כל שכיות-החמדה שבעולם, מקורם בארץ ישראל!

כאשר היהודים גלו לבבל בזמן חרבן בית המקדש הראשון, ירדו איתם כל אוצרות הטבע. אחר שהם לא כל כך ששו לחזור עם עזרא לשקם מחדש את חורבות הארץ, נותרו כל האוצרות בגלות, וממתיינים לגאולה, שתבוא במהרה, אמן.

כאן מבוארת זכותו של המבקש לחפש משהו מאוצרות בטן אדמת בבל.

מסכת בבא בתרא דף לז/ב

מחאה בפניו ושלא בפניו

המילה "מחאה" כהבעת התנגדות - "להרים קול מחאה", מופיעה במקרא רק בארמית, בחז"ל מופיעה מילה זו פעמים רבות.

תפקידה של המחאה הוא למחות = לקנח ולנגב את רושם הבעלות של המתנחל בקרקע לא לו.

זהו שורש המילה "למחוק", כמו: "שלא ימחה שמו מישראל" (דברים כה/ו). או מה שנאמר על הרשעים: "ימח שמם" (תהילים קט/ג).

מכאן נובעת המילה "מחוי" המשמשת לריסוק ואיבוד הצורה, כמו: "מיחוי הקרבים" של הקרבן

(פסחים סה/ב). זהו גם ה"מיחוי" שעבר על הרשעים בני דור המבול, ועל כל העולם, שהמים החזירוהו למצב "מחוי" - חומר ללא צורה (רש"י בראשית ו/ז).

גם חז"ל משתמשים בלשון זו, כדי להגדיר חומר שעדיין לא קיבל צורה, ואמרו שוולד שעדיין לא נגמרה צורתו, נקרא "מחוי" (רש"י ויקרא יב/ב). גם בלשוננו, אנו משתמשים ב"מחית" של פירות מרוסקים למי שאינו יכול ללעוס.

מכאן באה גם המלה "מהוה" = בלוי ושחוק (טהרות ט/ט). כלומר: מטלית שאיבדה את צורתה, הפכה להיות מחויה, כמו "ומחה הכהן [את הפרשה] אל המים" (במדבר ה/כג). "מהוה" הוא מלשון "מה", שהכל תמהים לדעת מה היתה צורתה בטרם נשחקה לגמרי (רש"י הירש בראשית ו/ז).

נאמר בתורה: "הוכיח תוכיח את עמיתך, ולא תשא עליו חטא" (ויקרא יט/ז). מצווה זו מחולקת לשני נושאים: מצד המוכיח שראה וידע על העבירה ועל אודות החטאים, הוא צריך למחות = לנקות את הכתם שנוצר בנפשו. מצד החוטאים, צריך להיות אחראי עליהם, ולגרום להם להפסיק לחטוא. הרי שעל המוכיח רובצים שני תפקידים, וממילא רובצות על מי שלא הוכיח שתי עבירות, גם העובדה שלא הוכיח, וגם העבירה שנעשתה והוא לא הוכיח עליה (רמב"ן שם), זאת בגלל הכלל: "כל ישראל ערבים זה לזה" (שבועות לט/א).

מלבד התוכחה קיימת גם "מחאה", שבה כאשר אין הנכבדים מוחים באלה שמתחשבים בדעתם, לא רק שהם עוברים על ערבות, אלא שהחוטאים טועים לחשוב שהדבר נעשה בהסכמת נכבדי העם, שהרי מדוע הם לא מיחו? "מדיתי רבנן ולא מחו, שמע מינה ניחא להו" (גיטין נא/א).

אדישות זו של החכמים גורמת שהרשעים ירשו לעצמם לפרוץ את הגדר יותר ויותר, ובמקרה זה לא תהיה נכונה ההצטדקות של המתעצלים מלהוכיח, האומרים שבין כך ובין כך לא שומעים בקולם. יתכן שזה נכון, ובאמת אין הרשעים שומעים בקולם, אבל הרשעים שומעים את מחאתם, מספרים להם, והם משיחים על כך, אפילו אם נראה שהם מלגלים, אבל סוף סוף הם שומעים שמעשיהם אינם לרוח חכמי התורה, כמבואר כאן: "מחאה שלא בפניו הוי מחאה".

מעתה אינם מעיזים לעשות עבירות עוד יותר חמורות, אלא נעצרים בעבירות שהם כבר הורגלו לעשות, ומוחים עליהן, והרשעים אינם נענים להוראות המחאה, אבל היא הופכת לגבס להיות "קו- אדום", שאין עוברים אותו. כגון שהם מוכרים בשר חזיר באטליז, ומוחים בידיהם, והם ממשיכים למכור, אל להם לצדיקים להרפות מהמחאה, כי המחאה הופכת את בשר החזיר לעבירה החמורה ביותר, ואילו לא היו מוחים עליה, היו הרשעים מוכרים בשר אדם באטליז (ראה חולין צב/ב: "בשר המת במקלין", וברמב"ן על דברים כט/יח: "ספות הרווה").

מלבד זאת המוחה, "מוחה" מלבו את הרושם הרע שמעבירות העבירות.

על כן, כל מי שיכול למחות ונותר אדיש, באופן שהחוטאים מבחינים באדישותו, וממילא מרשים לעצמם להמשיך לחטוא, שהרי איש אינו מוחה

מספרד, וזה כאילו שהוא אומר: "אני בסוף העולם".

מסכת בבא בתרא דף לט/א

כל מילתא דלא רמיא עליה דאיניש, לאו אדעתיה
כשמישהו עושה משהו שהוא יודע שהוא חייב לעשות, אזי הוא זוכר בברור אם הוא עשה את המוטל עליו, כמו כן הוא זוכר כיצד הוא עשה את הדבר. אך כל דבר שאינו מוטל על האדם, אינו נמצא בדעתו, והוא עשוי לעשותו בהסח הדעת, ותוך כדי שהוא עושה עוד דברים אחרים.

כשאנו עושים דבר-מה שאנו חייבים לעשות, כל אחד מאיתנו זוכר בבירור את כל הפרטים שעליו לעשות, וכמו כן זוכר היטב מה עשה כבר ומה עדיין צריך לעשות, כמו כן הוא זוכר כיצד הוא עשה את הדבר. אך מי שקורא מתוך דף רשימה של פרטים חסרי-ערך לגביו, כגון רשימת החנויות, המשרדים והעסקים בכניסה למרכז המסחרי שרק חנות אחת הוא מחפש שם, בדרך כלל אין זוכרים אלא את החנות שחיפשנו, ואולי עוד שנים או שלשה פרטים מתוך העשרות שהתנוססו שם.

כמו כן המחטט במגירה כדי למצוא בה עיפרון, אחר שהוא מצא וסגר את המגירה, הוא לא יזכור מה עוד היה בה, למרות שהוא ראה את כל תכולתה, וחלק מהדברים אפילו היו בידיו בשעה שהזיזם ממקום למקום, אף על פי כן לא יזכור אותם, כי בתודעתו היה רק העיפרון שחיפש.

עם תכונת-נפש זו פותח הרמח"ל את ספרו "מסילת ישרים", ואומר שהבריות טועים לחשוב שאין זה מתפקידם להגיע למדרגת החסידות ולהתמיד בשאר המעלות הרוחניות הנכבדות, והערות מוסריות מאד עקרוניות וחשובות אינן נתפסות בתודעתם, כי הם מתייחסים אליהם כ"מילתא דלא רמיא עליה דאיניש", וממילא: "לאו אדעתיה", ומאפשרים להתעוררות מוסרית נכבדה לחמוק, מבלי לשים אליה לב (הקדמת המס"י).

תכונה זו תסביר פער ברור בלימוד הלכות, הלומד בערב חג הסוכות את הלכות הלולב והאתרוג, וכן את ההלכות שהיו מוטלות על הכהנים בחג הסוכות, בזמן שבית המקדש היה קיים, אף על פי שהקדיש לשני הלימודים הללו את אותו פרק זמן, הוא עתיד לזכור את הלכות הלולב יותר טוב מאשר את ההלכות של בית המקדש, כי לולב והלכותיו מוטלים עליו, והלכות בית המקדש אינן מוטלות עליו.

אכן הלומד הלכות אקטואליות, ולומד אותן כהלכה למעשה, עליו נאמר הפסוק: "שמחה לאיש במענה פיו, ודבר בעתו מה טוב" (משלי טו/כג. ערובין נד/א).

מסכת בבא בתרא דף לט/א

חברך, חברא אית ליה, וחברא דחברך, חברא אית ליה.

מחבר לחבר, ומחבר של חבר לחבר של חבר, תוך זמן קצר עשויה הידיעה להיות נחלת כל בני העיר. קצב ההתפשטות של הידיעה הוא אך ורק על פי כמה היא חשובה, וכמה ירצו האנשים להשקיע זמן ואנרגיה כדי לשמוע וכדי לספר הלאה, אבל עקרון

בהם, בגלל אדישות זו הוא נתפס על אנשי ביתו (שבת נד/ב), והעבירה שלהם נזקפת לחובתו, כי הוא באמת יכול היה למחות = למחוק ולבטל את הרע, ועצם מחאתו, גם אם לא תצליח להחניק את כל התופעה המבישה, אבל באופן חלקי ודאי שלהבא יהיו החטאים קלים ועדינים יותר, ומלבד זאת, הרי על ידי מחאה, מנפשו ונשמתו ודאי תימחה העבירה, ולכן ברור שהאינו מוחה, אינו יכול להחשב כצדיק, ובודאי שלא כצדיק גמור, אף על פי שאינו עושה עבירות בפועל.

אלא מה? הוא אינו רואה את עצמו כחלק מהערבות הדדית של העם, אבל כשמישהו מתנחל בקרקעו, הוא מזדעק למחות, ולא מסתתר בתירוצי סרק: "הוא לא ישמע לי" ו"לא יציית לי".

מסכת בבא בתרא דף לח/א

כדי שיהיה באספמיא ויחזור למחות

החזקה צריכה להתמשך על פני זמן כה ארוך, שהידיעה תגיעה אל בעל השדה הנמצא באספמיא והוא יוכל להגיע ולהביע מחאה.

מי זו ה"אספמיא" הזו, שבעל הקרקע צריך לחזור משם?

פסוק אחד לפני הפסוק המפורסם: "ויעלו מושעים בְּהַר צִיּוֹן לְשִׁפְטֹת אֶת הַר עֶשׂוֹ וְהִיְתָה לָהּ הַמְּלוּכָה" (עובדיה א/כא), נאמר: "וְגִלְתָּ יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר בְּסִפְרָד", בתרגום שם מבואר שזו אספמיא.

עוד יש להציץ לרגע במפה, ולגלות שספרד נמצאת אי-שם בקצהו המערבי והמרוחק של ים התיכון - בחצי הדרך לאמריקה, ולהבין מדוע אורך כל כך הרבה זמן למי שנמצא שם, עד שישמע שמחזיקים בשדהו, ועד שיחזור להביע את מחאתו.

בגלל שאורכת שנה תמימה ללכת לשם ולחזור משם, נחשבת ארץ זו כאילו שהיא נמצאת במקום אחר, כי "שנה" היא פרק זמן בפני עצמו, ומי שאינו רואה את חברו במשך זמן כזה, הוא נחשב כבר כ"מת" מהתודעה, ולכן צריך לומר עליו: "מחיה המתים" (ברכות נח/ב).

כשחז"ל מבקשים להציג עד כמה אין החלום כפוף למגבלות המקום והזמן, הם אומרים: "אדם נמצא כאן ורואה חלום באספמיא" (נדה לב/ב). כלומר: לא במקום שהוא רק רחוק, אלא במקום שהוא מחוץ לעולם, מה שאנו מכנים כיום "פלנטה אחרת".

בגלל קרבתה של ספרד לאוקיינוס, יש לחופיה מגוון דגים שונה מאשר בכל ים-התיכון סביב. עובדה זו מסבירה את הנאמר בערש הבריאה: "וְלָמְקָנָה הַיָּם יִקְרָא יָמִים" (בראשית א/ז), שואל רש"י: "הלא ים אחד הוא"?! אלא אינו דומה טעם דג העולה מן הים בעכו לדג העולה מן הים באספמיא".

יש לנו אם כן מאספמיא; מחאה, חלומות ודגים, אבל למעשה היא מופיעה פעמים רבות בדברי חז"ל במשנה, בתלמוד ובמדרשים, כסמל למקום מרוחק שניתן להגיע אליו.

רבי יהודה הלוי שהיה בספרד, מתאר את ההרגשה שלו כלפי ארץ ישראל, ואומר: "ליבי במזרח ואני בסוף מערב". כלומר: לא "במערב", אלא "בסוף מערב", כי בזמנם לא היה מאומה הלאה מערבה

את דברי הלשון הרע הללו, כדי שהם יתפרסמו ויגיעו לאזני יעקב (באמ"ח ויצא ל"א).

אבל אם היתה אזהרת שתיקה מפורשת, אפילו אם אלף עדים ושותפים היו, אסור לאיש מהם לפרסם כל רמז קל ממה שראה ושמע (סמ"ג ל"ת ט').

ככל שכמות אנשי הסוד גדולה יותר, מבחן נצירת הלשון גדול יותר, משתי סבות:

א - סוד גדול הוא גם חשוב ומעורר סקרנות.

ב - כאשר הסוד הוא כמוסד, קל יותר לגלותו בהחבא, מבלי שתחשף זהות המדליף.

עשרות הסתיגויות וסעיפי-משנה מונה החפץ-חיים, למה שנראה לנו כהתר גורף וכללי - "באפי תלתא", ומסביר שזה רק במקרה שהסיפור אינו מפליל, אינו מבין, אינו קשור לעבירה, אלא רק לא כל-כך נעים לזה שמספרים עליו, אם ישנם כמה שותפים ל"לא נעים", הופך האסור להיות קל יותר.

כמו כן צריכים לתת את הדעת, כיצד החל הסיפור, ומהיכן יודעים אותו לפתע שלשה אנשים, ואם הידיעה שלהם לא החלה באסור, והם יודעים ברשותו המלאה של זה שהסיפור נסוב עליו, ועדיין מסוייג היתר זה בהרבה פרטים שצריך לדעתם בטרם נזדרז לשחרר לשון (באמ"ח לשה"ר ב).

כאשר מישהו עובד בשדה שהכל יודעים שהיא של מישהו אחר, אין זה סוד, וממילא אנו מניחים שהידיעה על אודות שינוי הבעלים, למרות שזו אינה ידיעה מרעישה כמו ספר תורה שכתב עזרא הסופר, אבל מאחר וישנם המתעסקים בנדל"ן, שזהו סיחם וסיגס, ובנושאים אלה הם דנים ומשוחחים, סביר להניח שהשמועה תגיע לאזני בעל השדה.

הפרסום אחד הוא. נניח שזו ידיעה מרעישה על גילוי ספר תורה שכתבו עזרא הסופר, לפני כאלפיים וחמש מאות שנה. הרי תוך פחות משעה עשויים לשמוע זאת מליוני אנשים, למרות שכל השמועה היא אך ורק מפה לאוזן. כל שומע מספר לשלושה/ארבעה, השלושה לעוד שלושה, הנה תשעה. כל אחד מהם לעוד שלושה, זה כבר עשרים ושבעה, הם לעוד שלושה, זה כבר יותר משמונים, ומכאן למאתים, שש-מאות, והאלפים והרבבות כבר אינם רחוקים.

כאן נולד החוק: "מלתא דמתאמרא באפי תלת, לית בה לישנא בישא, מאי טעמא: "חברא אית ליה, וחברא דחברך, חברא אית ליה" (מופיע בהרחבה בערכין טז/א). כלומר: כל סוד שכבר יודעים שלושה עליו, אינו נחשב כסוד.

כלל זה נכון רק היכן שהדברים המתפרסמים אינם גנאי על זה שמספרים עליו, אלא שבאופן טבעי אוהב כל אחד את צינעת הפרט, ומה שלא מבקש לפרסם, הוא אינו אוהב שידברו על זה.

ממילא זה נכון רק כאשר שלושת הרואים ויודעים לא הוזהרו במפורש שלא לגלות, אז הפרסום ההתחלתי הוא כמו אישור לפירסום גדול, ויתכן להניח אפילו שמראש ביקש בעל המעשה פירסום זה, כי הוא רצה שהסיפור יגיע לאזני העם. כגון הרכילות שדיבר לבן באזני בניו, ואמר להם שיעקב התעשר מהמקנה שלנו (בראשית לא/א). כשהשמועה הזו הגיעה לאזני יעקב, הוא לא היסה את המספר, אלא הסכים לשמוע, כי הבין שמראש דיבר לבן בקול

נושאים אלה על פי סדרת הדף היומי

נלקחו מתוך סדרת הספרים:

"שיעורים בהגדות חז"ל"

על פי סדר הספר "עין-יעקב"

תשעה-עשר חלקים.

אפשר להשיג אצל:

משפחת גבהרד

רח' משך-חכמה 35

מודעין עילית. מיקוד 71919

טלפון 08-97 44 666

מבצע על כל הסדרה: משלוח עד הבית!

"המשלוח עלינו"

לזיכוי הרבים מצוה להפיץ דף זה,

כהקדמה לשבוע של הדף היומי העולמי

לתגובות:

gebhard@bezeqint.net

לקבלת מייל ישירות לתיבה שלכם:

ETGAR11@neto.bezeqint.net

